

Jan Krukowski

Korekty w *Bibliografii polskiej* Estreicherów

Dokładna analiza zapisów w *Bibliografii polskiej* Estreicherów przynosi czasem przykre niespodzianki, które nie osłabiają zachwyty dla dzieła. Skłaniają też do refleksji, że trzeba sporo zabiegów, by precyzyjnie przypisać utwory powstałe w I Rzeczypospolitej, zwane starymi drukami, konkretnej osobie. Nie wystarczą imię, nazwisko, miejsce urodzenia autora, miejsce wydania, gdyż z tej samej miejscowości może się wywodzić kilka osób o tym samym imieniu, tylko niekiedy można dla nich odnaleźć imię ojca. Czasami trzeba poddać analizie treść książek, poszerzyć wiadomości o ich autorze.

Czasochłonne, niewdzięczne dla eksplorującego archiwalne źródła prace przynoszą odkrywcze wyniki, przyczyniają się do doprecyzowania informacji lub jej korekty. Opracowując biografie krakowskich nauczycieli szkół parafialnych w XVII w. (kierowników, ich zastępców, kantorów i ich zastępców) dokonuję szeregu korekt, w tym i w przypisywanej im drukowanej twórczości¹. Przywołać pragnę dwa przykłady, a to z tej przyczyny, że osoby są znane w najnowszej drukowanej literaturze.

Na pewno „Opatovius Pantini Adamus (Opatowczyk) (1570 + 19 listopada 1647)”, nie jest autorem „Quaestio de natura materiae primae a M. Adamo Pantini Opatovio publice ad disputandum proposita in Alma Academia Crac. In mense Mart. Die 13 hora 13. Permissu M.D. Rectoris. Cracoviae apud haer. Jac. Sibeneycher a. D. 1621”². Świętobliwy Adam z Opatowa s. Macieja (1574–1647) był auto-

¹ J. Krukowski, *Święceni duchowne kierowników krakowskich szkół parafialnych w XVII wieku*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie”, z. 153, Prace z Historii Oświaty i Wychowania III, Kraków 1993, s. 29–35; idem, *Nauczyciele krakowskich szkół parafialnych w XVII wieku*, [w:] *Nauczanie w dawnych wiekach. Edukacja w średniowieczu i u progu ery nowożytnej. Polska na tle Europy*, pod red. W. Iwańczaka i K. Brachy, Kielce 1997, s. 71–86. Koniecznie trzeba podać, że korekt dokonywał już S. Estreicher, dotyczyły one ustaleń K. Estreichera.

² K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 23, wyd. S. Estreicher, Kraków 1910, s. 368. Wydawca dopisał: „podpisał się: M. Ad. Pantini. Zatem to jego właściwe nazwisko”. Ta uwaga odnosi się do Adama z Opatowa s. Macieja.

rem utworów teologicznych, a zacytowany dotyczy pierwszej materii, którą się Adam z Opatowa nie zajmował, poza tym jest to typowy utwór napisany dla uzyskania kolejnego awansu w Uniwersytecie, a w 1621 r. był on już doktorem teologii, kapłanem i dziekanem kolegiaty św. Anny³. Autorem tej książki był inny Adam z Opatowa s. Marcina krawca, od 1612 r. magister sztuk wyzwolonych, kierownik szkoły parafialnej przy kościele Bożego Ciała na Kazimierzu, używający nazwiska (lub przydomka) Pantini⁴.

W 32 tomie *Bibliografii polskiej* na s. 339 wytłuszczonym drukiem znajduje się zapis „Wentoun (Wenton) Jan Antoni”⁵, któremu autor i wydawca tego tomu przypisali trzy prace. W dwóch Jan Antoni występuje z nazwiskiem Wentoun, w jednej Wenton. Jan Antoni Wentoun w 1690 i 12 III 1691 r. był uczniem jezuickiego kolegium w Lublinie, a Jan Antoni Wenton w lutym 1692 r. bakalarzem sztuk wyzwolonych i filozofii. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, opracowana przez L. Grzebień, nie wymienia jezuitę Jana Antoniego Wentoun, czy Wenton⁶, a więc autor był osobą świecką, tylko uczniem jezuickiego kolegium w Lublinie. Jan Antoni Wenton znany jest w Uniwersytecie Krakowskim, 20 października 1691 r. promowany został bakalarzem sztuk wyzwolonych i filozofii, a na początku 1694 r. magistrem sztuk wyzwolonych i doktorem filozofii⁷. W Uniwersytecie Krakowskim pracował do semestru zimowego 1698/99⁸, był też kierownikiem parafialnej szkoły przy kościele Bożego Ciała na Kazimierzu⁹. To on jest autorem „Port szczęśliwy herbowanej kotwicy Jego Mości pana M. Stanisława Antoniego Łopackiego filozofiej i medicyny doctora, a na ten czas teje nauki dziekana za przyjazną cynozurą Jeymości Panny Urszuli Karmichelowney w dożywotniym przyjaźni zaślubieniu dopiedzony (sic) ... opisany roku Pańskiego 1692 miesiąca lutego. W Krakowie w drukarni Mikołaja Alexandra Schedla J.K.M. ordynaryjnego Typ. (1692)”. Ten wesełny panegiryk zawiera wierszowany opis podmiejskiej siedziby szkockich kupców Karmichelów lub Forbesów¹⁰. Autor nie wskazuje jednoznacznie, czy chodzi o rezydencję jednej czy drugiej rodziny oraz gdzie się ona znajdowała. Utwór jest ważny dla dziejów Krakowa i jego architektury.

³ *Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim*, t. I. *Metryka nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*, wyd. H. Barycz, Wrocław 1971, s. 345 i p. 808; *Księgi egzaminów do święceń w diecezji krakowskiej z lat 1573–1616*, opr. i wstępem opatrzył Z. Pietrzyk, Kraków 1991, s. 68, nr 101.

⁴ Archiwum Państwowe w Krakowie, rkps K 34, s. 588; Biblioteka Jagiellońska, rkps 220, s. 99–125; Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego (dalej: AUJ), rkps 18, s. 602–603; *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*, t. III, ed. A. Chmiel, Cracoviae 1896–1904, s. 236; *Statua nec non Liber Promotio-num Philosophorum Ordinis in Universitate Studiorum Jagiellonica ab. A. 1402 ad a. 1849*, ed. J. Muczowski, Cracoviae 1849 (dalej: LP), s. 268, 272.

⁵ K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 32, wyd. S. Estreicher, Kraków 1938, s. 339.

⁶ *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, opr. Ludwik Grzebień SJ przy współpracy zespołu jezuitów, Kraków 1996.

⁷ LP, s. 360, 363.

⁸ AUJ, rkps 90, s. 153–181.

⁹ AUJ, rkps 20, s. 693, 695, 697.

¹⁰ J. Bienierzówna, *Stulecie upadku*, [w:] J. Bienierzówna, J.M. Małecki, *Dzieje Krakowa. Kraków w wiekach XVI–XVIII*, t. 2, Kraków 1984, s. 418.